

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Att arbeta med grovmotorik i förskoleklass

Cecilia Berlin

2016

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Didaktik
Läroprogrammet

Handledare: Cresantus Biamba
Examinator: Christina Gustafsson

Berlin, Cecilia. (2015). *Arbetet med grovmotorik i förskoleklass*.

Examensarbete i didaktik. Lärarprogrammet. Akademin för utbildning och ekonomi.

Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Det finns flera syften med detta examensarbete och det första är att ta reda på hur några pedagoger arbetar med grovmotorik i förskoleklass. Grovmotorik handlar om kroppens stora rörelser, t.ex. arbete med armar eller ben. För att ta reda på mer om grovmotorik i förskoleklass kontaktade jag sex olika skolor. Jag fick svar från 4 skolor. Mitt andra syfte var att undersöka om pedagogerna i förskoleklass arbetar medvetet med grovmotorik, alltså om de planerar lektionstillfällena utifrån att träna på grovmotorik eller om träningen av grovmotorik för eleverna sker omedvetet. Flera funderingar har dykt upp för mig: finns det någon planering för denna träning eller låter pedagogerna träningen ske genom den fria leken? För att få fram information om grovmotorik och hur pedagoger arbetar med motoriken, har jag valt att använda två olika metoder. Den ena metoden är enkäter och den andra är intervjuer. 23 enkäter delades ut personligen av mig till utbildade pedagoger på fyra olika skolor. Enkätmetoden valde jag för att få ett perspektiv utifrån pedagogernas arbete och hur de arbetar med grovmotorik i förskoleklass. När enkäterna var insamlade hade jag sammanlagt fått in nio stycken enkäter från fyra olika skolor. Valet av att använda mig av intervju gjorde jag för att jag ville få en mer öppen dialog kring ämnet sensomotorisk träning, som tagits upp i enkätsvaren, och genom att intervjua två respondenter som varit verksamma inom sensomotorisk träning kunde jag få en tydligare inblick i hur man kan arbeta med detta.

Resultatet utifrån enkäter och intervjuer visar att pedagogerna förlitar sig på aktiviteter utomhus där eleverna tränar sin grovmotorik genom att de klättrar, hoppar, rullar samt gungar. Pedagogerna anser att detta är tillräcklig träning för eleverna. Resultatet visar också att flertalet pedagoger arbetar med grovmotorik i förskoleklass genom att låta eleverna leka fritt utomhus. Beträffande grovmotorisk träning menar pedagogerna att det räcker med de utflykter de gör till skogen med barnen och att de använder lekparkerna och skogen som de har nära. Min slutsats av detta examensarbete är att flera av pedagogerna anser att det är för lite fokus på grovmotoriken i förskoleklass än vad de önskar att det skulle vara. Övriga pedagoger menar att det är tillräckligt med fokus som det är redan och de fortsätter därför att arbeta som de alltid har gjort med grovmotoriken.

Nyckelord: Elever, enkät, finmotorik, förskoleklass, grovmotorik, intervjuer, pedagoger, sensomotorisk träning

Innehåll

1. Inledning.....	6
1.1 Centrala begrepp.....	8
Grovmotorik.....	8
Finmotorik.....	8
Kombinationsmotorisk kompetens.....	8
Sensomotorisk utveckling.....	9
1.2. Syfte och frågeställningar.....	10
1.3 Studiens disposition.....	11
2. Litteraturgenomgång.....	12
2.1 Barnens utvecklingsprocess inom grovmotoriken.....	12
2.2 Fyra olika utvecklingsfaser.....	13
2.3 Positiva hälsoeffekter av grovmotoriksövningar.....	14
2.4 Stillasittande och rörelse.....	15
2.5 Vikten av kartläggning.....	15
2.6 Sammanfattning av litteraturgenomgång.....	16
3. Metod.....	17
3.1 Metodval och genomförande.....	17
3.2 Enkät.....	17
3.3 Intervjuer.....	18
3.4 Studiens trovärdighet.....	18
4. Resultat.....	20
4.1 Pedagogernas arbete med utvecklingen av grovmotorik.....	21
4.2 Pedagogernas fokus på grovmotorik i förskoleklass.....	22
4.3 Arbetet med att förbättra den grovmotoriska utvecklingen i förskoleklass.....	23
4.4 Sammanfattning av resultat.....	23
5. Diskussion.....	25
5.1 Metoddiskussion.....	25
5.2 Resultatdiskussion.....	27
5.3 Avslutande reflektion och förslag på vidare forskning.....	28
Referenser.....	30
Bilaga 1: Enkätfrågor.....	32
Bilaga 2: Följebrev.....	33
Bilaga 3:.....	34
Bilaga 4 : Observationsschema över sensomotorisk träning.....	35

1. Inledning

Mitt intresse för grovmotorik började när jag startade min utbildning till fritidspedagog. Jag deltog i en kurs vid Högskolan i Gävle som hette ”Idrott och hälsa”, där vi fokuserade på bl.a. barns utveckling inom grovmotoriska färdigheter och vikten av att eleverna ska få träna på att rulla, hoppa och balansera. Jag anser att som fritidspedagog har man ett ansvar att se till att eleverna rör på sig och får utvecklas både fysiskt och psykiskt, detta ledde då till mitt intresse för grovmotorik. Jag hade tidigare inga erfarenheter inom detta område och lärde mig därför en hel del i ovanstående kurs. Efter ”idrott och hälsa” kursen var avslutad har jag i samband med min verksamhetsförlagda tid, observerat flera elever i en förskoleklass beträffande deras motoriska färdigheter. Jag frågade då pedagogerna i förskoleklass om arbetet med grovmotoriken och hur de arbetar med grovmotoriken i fråga. Detta, och även det jag tog del av från kursen ovan, ledde till ett vidare intresse av grovmotoriken och till mitt val av studie.

I det här examensarbetet har jag därför valt att undersöka några pedagogers fokus på grovmotorik då mina tidigare erfarenheter tyder på att det saknas planering för att utveckla grovmotoriken hos barn i förskoleklass. När det är utevistelse och ”fri lek” märkte jag under min verksamhetsförlagda tid att barnen klättrade och spelar boll vilket är positivt för deras grovmotoriken- Här undrar jag om pedagogerna har någon medveten tanke med utevistelsen eller låter de eleverna leka fritt för att leka av sig och inte för att träna grovmotoriken?

Vikten av ovanstående resonemang poängteras även av Sohlman (2000). Han nämner att barnen tränar sina rörelser kontinuerligt genom lekar och fysiska aktiviteter där barnen samspelar med varandra. Till slut lär sig barnen rörelsen och genomför den automatiskt. Som med allt annat ger övning färdighet. Det är därför det är av stor vikt att barnen får tid till att träna på detta på ett naturligt sätt. Även om det är viktigt att barnen gör dessa rörelser självmant och omedvetet krävs det någon slags struktur (a.a). Jag ställer mig frågande till hur pedagogerna kan veta att eleverna tränar på de rörelsemönster som barnen behöver träna på om pedagogerna inte arbetar med detta på ett medvetet sätt.

Enligt 1994 års ”Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet” skall undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall utgå från elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vikten av grovmotorisk utveckling nämns

inte i denna läroplan. Den motoriska färdigheten och sammansatta rörelser nämns först i årskurs 1 i kapitlet "Rörelse" där eleven ska träna och utveckla dessa kunskaper från årskurs 1-3 enligt nedanstående text:

Enkla lekar och danser och deras regler, takt och rytm i lekar, danser och rörelser till musik. Lekar och rörelser i vatten. Att balansera, flyta och simma i mag- och ryggläge. Grovmotoriska grundformer, till exempel springa, hoppa och klättra. Deras sammansatta former i redskapsövningar, lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
(Skolverket, 2011)

Ovanstående resonemang samt citat från läroplanen (Lpo94) innebär att förskoleklassens barn hamnar "mellan stolarna" då det saknas en officiell planering samt styrning för utveckling av grovmotoriska kunskaper. Jag anser att alla elever ska känna sig kompetenta och få den hjälp de behöver för att utvecklas i skolan, både med sina förmågor inom teoretiska ämnen men även få hjälp med de motoriska förmågorna.

Enligt Nielsen och Vesterdorp (1988) har pedagogerna också en stor roll när det kommer till att inbjuda till lek för att eleverna ska få utvecklingsmöjligheter inom motoriken. Genom att pedagogerna tar initiativ till lärarstyrda lekar får barnen mer utveckling inom grovmotoriken vilket leder till att fantasin utvecklas hos barnen menar de båda forskarna.

1.1 Centrala begrepp

Motorik brukar diskuteras utifrån två aspekter enligt hemsidan <http://leapedagogik.vpsite.se/> , nämligen finmotorik och grovmotorik. Dessa kan också användas i kombination med varandra vilket kallas kombinationsmotorik. Det finns en utarbetad metod för att stärka barns grovmotoriska utveckling. Metoden kallas för sensomotorisk träning (a.a.).

Grovmotorik

Grovmotorik innebär att kroppen arbetar med stora rörelser. Att arbeta med dessa rörelser menas att man arbetar med armarna, benen och magen. För att göra detta och utmana den unga kroppen kan detta ske i en inomhus miljö exempelvis en gymnastiksal men även utomhus i skog och även lekparken. Några av dessa övningar är att eleven kan träna på att springa, hoppa, rulla, fånga, kasta och åla, när man gör dessa rörelser kan man säga att eleven tränar på kroppens grundformer. Grundrörelserna ligger som en grund för att eleverna senare ska kunna utföra mer komplicerade rörelser vid en äldre ålder. Detta kan alltså tränas på olika sätt, genom fri lek utomhus men också inomhus beroende på om det är en lek som är planerad och genomtänkt (Gustafsson och Hugoh, 1987).

Finmotorik

Jagtoien, Hansen & Annerstedt (2002) beskriver finmotorik som mer precisa rörelser med händer, ansikte och fötter. Finmotoriska rörelser innebär att händerna och fötterna används på ett mer exakt sätt. Som till exempel när barn ritar och lägger pärlplattor används dessa mer noggranna rörelser. Träningen av finmotorik får barnen även genom att tala, följa något med blicken, skriva och rita, klippa, sy, knyta, plocka. Den kan även tränas i förskoleklass då barnen bl.a. klistrar, dukar samt använder sig av bollar och dessutom genom att sjunga och mima menar Gustafsson & Hugo (1987).

Kombinationsmotorisk kompetens

Enligt Gustafsson och Hugoh (1987) beskrivs kombinationsmotorisk kompetens som en del sammansatta motoriska handlingar, alltså grovmotorik och finmotorik som barnen gör samtidigt i en och samma rörelse och exempelvis när barnen ska cykla, simma eller kasta en boll.

Sensomotorisk utveckling

Enligt Karell (2009) har barn ett rörelsemönster som kallas för primitiva reflexer. Detta benämns även som överlevnadsreflexer. Dessa fyller en funktion upp till de första levnadsåren, men vid 3 års ålder ska dessa reflexer gå över till mer mogna rörelsemönster. Detta innebär att barn själva kan bestämma mer över sina rörelser utan att överlevnadsreflexerna stör. Kartläggningar med sensomotorisk träning kan göras för de barn som har kvar dessa spädbarnsreflexer (a.a.).

Enligt webbplatsen <http://leapedagogik.vpsite.se/> (2016) förklaras sensomotorisk träning som något som kan hjälpa barn och vuxna som blivit hämmade i sin utveckling av grovmotorik. Dessa personer och barn kan vara känsliga för stress, utåtagerande eller inåtvända koncentrationssvårigheter, dåligt minne eller har läs- och skrivsvårigheter. Detta kan bero på att barnen inte fått utveckla sin motorik tidigare eller att de inte fått tillräckligt med träning för den. Vidare skriver de på leapedagogik att den sensomotoriska träningen skapar förutsättningar för inläring och balans, vilket kan utveckla personens livssituation och grovmotorik. För att människan ska kunna utvecklas och uppleva vår omvärld måste våra sinnen och motorik samarbeta. Generellt utvecklar barnen detta samspel naturligt, medan vissa kan ha svårigheter med detta. För att upptäcka dessa barn kan sensomotorisk träning användas. Sensomotorisk träning är en metod som kan användas för att främja barnens utveckling av grovmotorik (a.a.). En metod som man kan använda sig av är en hinderbana och ett poängsystem för att följa barnen i deras utveckling av grovmotoriken.

1.2. Syfte och frågeställningar

Syftet med detta arbete är att undersöka hur olika skolor arbetar med grovmotorisk utveckling bland barnen i förskoleklass.

De frågeställningar som jag valt att försöka finna svar på genom detta examensarbete är:

1. Hur arbetar några pedagoger med grovmotorik i olika förskoleklasser?
2. Får barnen träna på grovmotorik i förskoleklass under pedagogledda tillfällen, om inte, hur kan det i så fall förbättras?
3. Hur upplever ett antal förskolelärare som arbetar i förskoleklass att grovmotorik prioriteras bland pedagogerna själva?

1.3 Studiens disposition

Den text som följer består av fem avsnitt samt med underrubriker som följer.

Centrala begrepp: Omfattar begreppsförklaringar inom motorik.

Tidigare forskning: Här förklaras synen på den grovmotoriska utvecklingen av olika forskare och de positiva hälsoeffekter som finns kring grovmotorik.

Metod: Här redovisas metodval som applicerats på studien samt urvalsmetod och genomförande av studien. De etiska aspekterna som jag tagit hänsyn till i studien beskrivs också i detta kapitel.

Resultat: Här har jag sammanställt insamlad data från undersökningen genom att strukturera informationen enligt fyra olika teman. Utifrån dessa teman har jag sedan analyserat och sammanställt det jag kommit fram till. Även resultat från två intervjuer har skrivits samman.

Jag diskuterar vidare kring pedagogernas svar såväl från enkäter som från intervjuer. Sammanfattningsvis lyfter jag fram vad som skulle kunna vara en lösning för arbetet med grovmotorik i förskoleklass.

Diskussion: Under diskussionsavsnittet förs diskussioner och reflektioner kring val av metod. Utifrån mina egna åsikter, tankar och tidigare forskning diskuteras studiens resultat. Avslutningsvis redovisar jag ett förslag på fortsatt relevant forskning inom området.

2. Litteraturgenomgång

I detta avsnitt redovisas hämtat och inläst material, från litteratur och vetenskapliga artiklar kring grovmotorik och det som rör ämnet. Jag har använt mig av sökord som grovmotorik, motorik och aktiviteter på skoltid och ämnet idrott. Vetenskapliga artiklar används också som är hämtade från databaser på Högskolan i Gävle. Jag har valt att fokusera på forskning som relevant för ämnet och hur grovmotoriken utvecklas hos barn och hur man kan arbeta för att främja denna utveckling. Jag redovisar i detta avsnitt vad läroplanen säger om träningen av grovmotorik och varför det är bra att träna på grovmotoriken. Avsnitten är indelade efter relevans, utvecklingen av grovmotorik och hälsofrämjandes koppling med grovmotoriken.

2.1 Barnens utvecklingsprocess inom grovmotoriken

Gustafsson & Hugoh (1987) skriver att grovmotoriken sker först inifrån och sedan på utsidan, vilket innebär att de mer precisa rörelserna utvecklas senare och de större rörelserna först. Enligt Gustafsson & Hugoh tränar barn på att hoppa, klättra och hänga i klätterställningar vilket leder till träning av armar, mage, ben och rygg. Detta kan tränas genom fri lek utomhus men också inomhus beroende på om det är en lärarledd lek. Dessa olika rörelsemönster ligger som grund för att sedan slå ihop grundrörelserna, som är att hoppa, åla och krypa et c med mer komplicerade rörelser senare som leder till kombinationsmotorisk kompetens. Detta innefattar att barnen kan göra olika rörelser samtidigt men också ha förmågan att slå ihop dessa rörelser till en exempelvis bollteknik är inte en självklarhet för många, eftersom barnen utvecklas olika snabbt. När ett barn klarar av en mer komplex rörelsekombination uppnår de mer självförtroende men får också lusten att lära sig mer säger Gustafsson & Hugoh. När barnet är i fem-sju års ålder bör det vara mer fokus på att se vad de klarar av motoriskt sett, exempelvis att balansera, krypa, rulla och hoppa över hinder. Vidare poängterar Gustafsson & Hugoh att det finns barn som inte klarar dessa övningar, som många skulle säga är ganska enkla. Forskarna fortsätter, om ett barn har svårt med exempelvis balansen är det inte alltid lätt för eleven att få den tid hen behöver för att öva inom skolverksamheten, då läraren i brist på tid går vidare till nästa övning.

Jagtoien, Hansen & Annerstedt (2002) menar att genom träning av grovmotorik utvecklas även eleverna och dessutom stärks deras koncentrationsförmåga. Precis som Sohlman (2000) nämner är det vetenskapligt bevisat att hjärnan hos barn utvecklas genom en stimulerande miljö med lek och rörelse.

Forskare som Westendorp, Houwen, Hartman & Visscher (2011) hävdar att enligt deras forskning som de gjort på elever med diagnosen ADHD samt på barn med andra diagnoser, tyder forskningen på att grovmotoriska prestanda underlättar akademiska förmågor. I ”Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet 1994” beskrivs det också att ”undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling”.

Förutom problem med att läsa, stava och skriva har barn med dyslexi enligt Goddard Blythe (2009) ofta problem med motoriska färdigheter som att hoppa, kasta och ta emot en boll, lära sig cykla, lära sig läsa från vänster till höger samt att lära sig klockan. Barn med dyslexi kan även ha svårt med finmotoriska rörelser som att till exempel knyta skorna och knäppa knappar (a.a.). Att börja tidigt med motorisk träning är extra betydelsefullt för barn med en funktionsnedsättning eftersom deras hjärna utvecklas genom detta (Sohlman, 2000).

2.2 Fyra olika utvecklingsfaser

Enligt Jagtoien et al. (2002) finns det fyra olika faser inom den motoriska utvecklingen som beror på hur långt eleverna har kommit i sin fysiska utveckling och mognad. Reflexrörelser är den första fasan barnet går igenom redan vid fyra månaders ålder, då hen börjar krypa och lyfta huvudet. En reflexrörelse kan vara när barnet känner beröring vid ansiktet och barnet letar direkt efter mat, dessa reflexrörelser försvinner allt eftersom barnets hjärna mognar och det innebär att reflexerna blir mindre synliga eller försvinner helt. Några av dessa reflexer finns kvar medan andra reflexer kan försvinna. De reflexer som finns kvar kan bli sammansatta rörelser istället för en enstaka rörelse (a.a.). Fortsättningsvis skriver Jagtoien et al. att dessa reflexrörelser är en viktig del när barn ska lära sig balansera. Nielsen et al. (1988) poängterar att balansen är grunden till all motorisk aktivitet för barnen. Dessa forskare menar att det är betydelsefullt att barnen tränar på balansen, men inom den svårighetsgrad barnet klarar.

Jagtoien et al. (2002) säger att ”mognadsbestämda rörelser”(s.82) uppstår under de första levnadsåren. Författarna påstår att det är de första rörelserna som barnet utvecklar under sina första levnadsår. Fortsättningsvis menar Jagtoien samt Hansen och Annerstedt att dessa rörelser redan finns i våra gener men utvecklas inte förrän barnet har åldrats i takt med fysisk

tillväxt. Eleverna utvecklas då tillsammans med reflexerna som leder till mer bestämda rörelser beroende på vilken miljö de fått uppleva. Författarna tillägger att det är vid denna ålder eleverna får mer kontroll på den övre delen än den nedre delen av kroppen.

Vid två-tre, fyra-fem och sex-sju år börjar barnens mer ”grundläggande och naturliga rörelserna”(s.82) menar Jagtoien et al. (2002). Exempel på grundläggande och naturliga rörelser är när barnen börjar gå vid två års ålder och kan börja stå själv. Vidare innebär dessa rörelser att barnet utsätts för olika underlag att gå på, som utomhus på olika typer av väg, som grus, gräs, stenar och även inomhus där barnet utsätts för mattor och olika typer av golv. Fortsättningsvis i dessa grundläggande och naturliga rörelser får barnet ett större behov av aktiviteter och att få bemästra fler utmaningar som sedan leder till den motoriska utvecklingen. Lika viktigt är att barnen tränar på kombinationsmotoriska övningar, som att hoppa rep och träna på att cykla (a.a).

Enligt Jagtoien et al.(2002) kommer ”färdighetsrelaterade rörelser”(s.82) när barnet är mellan sju och 14 år. Det här innebär att eleverna härmar andra elever och på det viset anammar nya rörelser. Genom detta lär sig barnen olika rörelsemönster som barnen senare kan använda vid andra tillfällen, som att kasta boll. Barnen lär sig av varandra menar forskarna. Det är inte bara dessa faser som utvecklar eleven utan också vilka miljöer de har blivit utsatta för och hur de har anpassat sig (a.a.).

Många av de lekar som sker utomhus kräver att eleven ska utföra flera motoriska handlingar samtidigt, vilket kallas för kombinationsmotorisk kompetens. Detta innebär att eleven ska utföra en rad olika motoriska rörelser samtidigt som hen fokuserar på uppgiften. Dessa rörelser krävs för att barnet ska kunna träna på att simma och cykla. Jagtoien, et al. (2002) förklarar vidare att när en elev gör snabba och sammansatta rörelser styrs de av snabba och inte av medvetna bearbetningar från sinnesorganet, vilket gör det svårt att förklara hur man cyklar eller lär sig simma.

2.3 Positiva hälsoeffekter av grovmotoriksövningar

Rekommendationen för hälsofrämjande fysisk aktivitet enligt World health organization (2011) är att barn och unga ska vara fysiskt aktiva minst en timme om dagen. Kondition, muskelstyrka, rörlighet, snabbhet, kortare reaktionstid samt koordination är resultat som de

fysiska aktiviteterna bör ge. De sociala aspekter som finns i barns uppväxt skapar olika förutsättningar för barn att vara fysiskt aktiva.

2.4 Stillasittande och rörelse

Stillasittande kan leda till bensörhet samt diabetes, övervikt och hjärt- kärlsjukdomar.

Rörelse stimulerar inte bara motoriska färdigheter det förebygger även dessa sjukdomar (Folkhälsomyndigheten, 2011). När det gäller fysisk aktivitet, träning och tv-tittande finns tydliga sociala skillnader mellan barn. Jämfört med tidigare år har andelen unga som spelar dataspel minst en timme om dagen ökat (Statens folkhälsoinstitut, 2011).

Enligt ”Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet” (2011) så skall varje elev få en chans att utveckla och testa olika uttrycksformer, få uppleva känslor och stämningar som att dansa samt skapande av bild och text. Detta beskrivs vidare genom att ”en harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att prova, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till den som eleverna skall tillägna sig”.

Stimulering av ovanstående kunskaper och förmågor gör att barnen tillämpar inläring av andra ämnen menar Joanne Hui-Tzu Wang (2004). Hon menar även att motorisk utveckling är en synlig aspekt av barnens tillväxt som ibland tas för givet. Barn växer sig större, starkare och kan utföra mer komplicerade rörelser ju äldre de blir. Föräldrar och pedagoger som arbetar med förskolebarn måste vara medvetna om vikten av motorisk träning. Vidare poängterar Joanne Hui-Tzu Wang att vi tidigare trott att barnen automatiskt utvecklade motoriska färdigheter allt eftersom deras kroppar utvecklas, men så är inte fallet. Förskolebarn måste få hjälp med större motoriska rörelser för att lära sig dessa rörelser. Detta gäller också barn med funktionshinder som saknar vissa förutsättningar. Även om alla barn utvecklar fysiska färdigheter på ett förutsägbart och observerbart sätt finns det individuella skillnader säger Joanne Hui-Tzu Wang.

2.5 Vikten av kartläggning

Huitfeldt, Bergström samt Tärnklev, Huitfeldt & Ågren (1998) anser att när barnet lärt sig en ny rörelse inom grovmotorik och klarar den rörelsen är barnet redo att gå vidare till nästa fas i utvecklingen. Författarna poängterar även vikten som pedagog att inte påskynda denna

träning innan grundrörelserna är automatiserade då vissa elever ännu inte är mogna för komplexa rörelser, det vill säga de kombinationsmotoriska rörelserna.

Gustafsson och Hugoh (1988) tillägger att om en motorisk rörelse tränas på ett felaktigt sätt går det inte att ändra på den senare, utan den måste genomföras på rätt sätt redan från början. Om eleven vill ändra på detta efter att den automatiserats måste denna ändring och träning ske viljemässigt och då hamnar fokus på denna ändring istället för på uppgiften som eleven ska genomföra. Detta måste eleven tänka varje gång hen ska utföra en rörelse som exempelvis att hålla i en penna. Detta visar hur angelägen en kartläggning är inom den sensomotoriska träningen (a.a).

2.6 Sammanfattning av litteraturgenomgång

Enligt forskarna Gustafsson & Hugoh diskuteras grovmotorik som något som sker i olika steg. Detta genom att de poängterar att eleverna bör träna på grovmotorik i rätt steg, först genom att lära sig grundformerna, genom att träna på att åla och krypa. Dessa grundformer måste eleven kunna innan den kan gå vidare och lära sig mer avancerade kombinationer inom grovmotoriken, den så kallade kombinationsmotoriska kompetensen. Jagotien et al.(2002) menar också att eleverna måste genomgå de olika stegen innan eleven kan gå vidare till nästa steg i träningen av grovmotorik. Detta beskrivs av dem som de fyra olika utvecklingsfaserna, då fokuserar de på barnets olika åldrar och vad som sker när i vilken ålder hos barnet. Som exempelvis de olika reflexerna som finns hos barnet vid 4 månaders ålder och hur detta påverkar barnet om några reflexrörelser inte tränas bort. Hui-Tzu Wang säger att alla barn utvecklar dessa fysiska färdigheter på ett förutsägbart sätt men det finns ändå individuella skillnader mellan barnen och detta kan tolkas som att vikten av att kartlägga barnen och hur deras grovmotoriska utveckling sker är viktigt.

Flera studier visar att stillasittande och rörelse har stor betydelse för inläringen hos elever som befinner sig i skolan. Folkhälsomyndigheten säger att rörelse både stimulerar motoriska färdigheter och förebygger även hjärt- och kärlsjukdomar. Statens folkhälsoinstitut (2011) säger att stillasittande har ökat bland yngre elever och att tv och dataspelandet har gått upp. Detta leder på sikt till att eleverna får sämre kondition och kan leda till hjärt- och kärlsjukdomar, vilket kan innebära att eleverna inte tränar på de olika rörelsemönstren som finns och utvecklas i annan fart.

3. Metod

I detta avsnitt förlarar jag hur jag gått till väga och hur jag genomför mina metoder. Urval och studiens tillförlitlighet tas även upp i detta avsnitt.

3.1 Metodval och genomförande

I min strävan att uppnå studiens syfte och för att få svar på mina frågeställningar har jag använt mig av enkäter som utbildade pedagoger i förskoleklass har fått svara på (se bilaga 1). För att få en överblick om hur pedagoger arbetar i förskoleklass med grovmotorik ansåg jag att detta val av metod var mest relevant. Enkäter är effektivt då flera respondenter kan svara samtidigt och jag behöver inte vara delaktig under genomförandet. Efter att ha samlat in dessa enkäter valde jag att göra två intervjuer med utbildade pedagoger inom sensomotorisk träning. Anledningen till dessa intervjuer berodde på enkätresultaten, då några av de pedagoger som svarade på enkäterna, hade svarat att de ville arbeta med just sensomotorisk träning inom sin verksamhet. Eftersom jag inte sen tidigare var insatt i det valde jag att intervjua pedagoger som varit verksamma inom just sensomotorisk träning. För att hitta dessa två personer frågade jag mig fram på min verksamhetsförlagda praktikplats och de nämnde två personer som varit verksamma inom ämnet sensomotorisk träning. Jag tog kontakt med dem via ett brev (se bilaga 2).

3.2 Enkät

För att ta reda på hur motorik, speciellt grovmotorik, tränas i förskolan, har jag sålunda konstruerat en enkät med öppna frågor angående arbetet med grovmotorik i förskoleklass. Mitt val av metod har att göra med att jag enkelt kan få ett djupare perspektiv i min studie och att respondenten kan svara på enkäterna när hen har tid och möjlighet finns. Urvalet av deltagarna har varit strategiskt, eftersom jag har valt att erbjuda personer som arbetar i förskoleklass att delta i denna studie. Detta nämndes vid utlämnandet av enkäterna på grundskolorna till flera av grundskolepedagogerna. Jag förklarade också att det endast var utbildade pedagoger som skulle svara på dessa. Enkäten delades ut personligen av mig på sex olika skolor till 23 potentiella respondenter.

Enkäterna (23 st) delades ut på plats till samtliga pedagoger för att jag skulle få en möjlighet att förtydliga enkäterna och förklara vikten av varför just denne persons svar var

betydelsefullt. Detta kallas enkät under ledning enligt Bryman (2013). Jag fick chansen att förklara vem jag var som person, jag förklarade vad mitt examensarbete handlar om och dess syfte. Avsikten med att göra på detta sätt var att jag skulle kunna få en bättre kontakt respondenterna än om jag skulle kontaktat dem via mejl. Jag informerade pedagogerna om att enkäterna är konfidentiella genom att jag inte delar med mig av denna information till någon annan och att den inte finns sparad på ett ställe där någon kan komma åt den. Svarsantalet var lågt och endast nio personer deltog.

3.3 Intervjuer

Intervjuer gjordes med två pedagoger som är verksamma inom området sensomotorisk träning. De har tidigare arbetat på samma skola med sensomotorisk träning. Intervjuerna genomfördes på deras nutida arbetsplats. Jag har valt att göra en semistrukturerad intervju. Detta innebär att jag skapar en lista över förhållandevis specifika teman som ska beröras (Bryman,2013). Det kallas även för en intervjuguide (jfr bilaga 3). Respondenten har stor frihet att utforma svaren på sitt eget sätt. Frågorna behöver inte komma i ordning. Jag började mina intervjuer med att ställa fråga ett för att sedan fortsätta med den frågan som kändes relevant efter det svar jag fick. Under en intervju kan den som intervjuar ställa följdfrågor beroende på vad respondenten svarar. Jag har förhållit mig till informationskravet som Bryman (2013) skriver om, vilket innebär att jag ska informera respondenterna om hur intervjun kommer att gå till. När forskning involverar människor skall de, med få undantag, informeras om forskningen och sin medverkan och fritt kunna välja om de vill medverka eller inte. Intervjuerna spelades in och jag transkriberade sedan innehållet genom att börja på fråga ett för att se vad de båda respondenterna svarade, sedan sammanställde jag dem i en mer strukturerad text efter frågornas ordning.

3.4 Studiens trovärdighet

De två männen som intervjuades fick ett informationsbrev av mig via mejl (se bilaga 2). I detta brev förklarar jag vem jag är och varför jag vill göra intervjuer kring grovmotorik. I informationsbrevet förhåller jag mig till Vetenskapsrådets riktlinjer (2015). Detta innebär att jag tydliggör studiens syfte för respondenterna, hur lång tid intervjun kommer att ta och att de får avbryta intervjun när som helst och avstå att svara på frågor. Jag förklarar också att det är fritt att välja om de vill delta eller inte och de får avbryta när de känner för det.

På plats förklarade jag också innebörden i konfidentialitet, som innebär att all information som berör dessa respondenter förvaras på ett ställe där ”obehöriga inte kan komma åt dem” (Bryman 2013, s.132). Jag valde även att spela in intervjuerna via mobiltelefon och kunde då delta i samtalet på ett lättare sätt än om jag antecknat. Bryman(2013) menar att den som intervjuar får en bättre bild av den person som intervjuas och att jag då blir mer närvarande som intervjuare än på ett annat sätt än om jag skulle antecknat. När jag delade ut enkäterna förklarade jag avsikten med mitt examensarbete och hur viktigt det var att få utbildade pedagogers enkätsvar. Vidare förklarade jag att de inte måste svara på enkäterna och att jag inte behövde namn på de som svarade och/eller namnen på skolorna. Detta gjordes för att få pedagogerna att svara ärligt på frågorna och att de inte skulle vara oroliga att svaren ses av någon obehörig.

4. Resultat

Nedan redovisas det resultat som jag sammanställt utifrån de (åtta) enkäterna. De intervjuade respondenterna är också inräknade och kan läsas som R2 och R11. Jag har strukturerat informationen efter de frågor respondenterna svarat på. Utifrån dessa frågor har jag sedan analyserat och sammanställt informationen. I den här resultatredovisningen kommer jag dessutom att använda mig av citat från pedagogerna för att få en bättre inblick i hur man arbetar med grovmotorik i skolan.

De nio pedagoger som arbetar i förskoleklass med elever mellan fem och sju år har fått besvara enkäterna. Var dessa pedagoger arbetar syns i tabellen. Jag har valt att kalla skolorna för Skola 1- Skola 6. Pedagogerna benämns som respondent nedan och som respondent 1 och som R1, R2 osv.

Tabell över de respondenter som besvarat enkäten och de två respondenter som deltagit i intervjun.

Respondenter	Tid inom förskoleklass/arbete med barn	Arbetsplats
R1	2 år	Skola 1
R2	10 år	Skola 1
R3	2 år	Skola 2
R4	15 år	Skola 3
R5	25 år	Skola 5
R6	34 år	Skola 4
R7	7 år	Skola 1
R8	1 år	Skola 1
R9	24 år	Skola 6
R10	3 år	Skola 1
R11	20 år	Skola 1

Tabellen ovan tydliggör vem som arbetar på vilken skola. Detta innebär att man kan gå tillbaka till tabellen när man läser vidare i texten för att se vilken skola denna respondent

arbetar och om hen arbetar med en kollega. I min resultatredovisning har jag valt att plocka ut direkta citat från respondenterna som jag bedömer ”sticker ut” mer än någon annans. De nio respondenter som valt att delta i enkätundersökningen består av åtta kvinnor och en man. De har varierande arbetslivserfarenhet och utbildning. Totalt har elva personer från sex olika skolor deltagit i studien. Av de elva personerna som deltar i denna studie är två av dem är utbildade inom sensomotoriskträning och förkommer i tabellen ovan som R2 och R11.

Nedan följer resultaten på enkätfrågorna som jag sammanställt. Jag använder mig av förkortningen R1 även i denna text precis som jag gjort i tabellen ovan.

4.1 Pedagogernas arbete med utvecklingen av grovmotorik

När det kommer till arbetet med grovmotorik i förskoleklass enligt pedagogerna själva svarar nio av elva pedagoger att de uppmuntrar eleverna till varierande utelek såsom att hoppa hopprep, hänga i klätterställningen etc. De anser att detta räcker gott och väl för att eleverna ska utvecklas inom grovmotoriken. Pedagogerna säger att eleverna har tillgång till idrottssalen en gång i veckan där de har rörelselekar och skrivdans. Skrivdans förklaras av en pedagog, det går ut på att arbeta med målarfärg på ett papper. Eleverna får en pensel som de ska doppa i olika färgpuckar, som är vattenfärg och ser ut som hockeypuckar, därefter ska eleverna lyssna på musik som läraren styr över, antingen via en dator eller någon annan typ av musikspelare. Samtidigt ska händerna röra sig till musiken och känna rytmen. Genom att arbeta på detta sätt tränar eleverna grovmotorik, menar pedagogen.

Några av pedagogernas beskriver sitt schema för idrott och rörelse, då innefattar dessa lektioner olika övningar där eleverna ska träna på att krypa och åla som är grundformerna inom grovmotoriken, samt dansstopp som innebär att eleverna rör sig när musiken är igång för att sedan stå stilla i en utmanande position när musiken stoppas. Flera av pedagogerna som svarat på enkäterna skriver att de brukar uppmuntra till uteaktiviteter, där eleverna hoppar och klättrar. R1 säger att ”... jag brukar uppmuntra till varierade uteaktiviteter t ex hänga i klätterställningen, hoppa hopprep, inte nudda mark i skogen.”

Två av pedagogerna som svarat på enkäten uppfattar att skolans arbete med grovmotorik sker utifrån skolområdets närliggande resurser som utflykter och promenader. Fem av elva respondenter säger att eleverna har tillgång till en skog nära skolan som används dagligen. Där eleverna kan hoppa på stenar, leka lekar och bygga kojor. R4 säger att ”...eftersom vi har

skogen så nära har vi möjlighet att leka och träna varje dag.” En annan respondent nämner bad, idrott och skogen som tre exempel på hur de arbetar för att gynna barnen i klassen inom den grovmotoriska utvecklingen. Flera av respondenterna svarar att när barnen har rast och är ute på skolgården hoppar de hopprep, cyklar, klättrar och hoppar hage samt spelar boll. När barnen har schemalagda aktiviteter inomhus, som styrs av en pedagog, får de dansa och leka rörelselekar. De har också avslappningsövningar.

En av respondenterna menar att det inte finns något medvetet sätt att arbeta med utvecklingen av grovmotorik inom deras verksamhet så vitt hon vet. R8 säger att ”...det finns inget medvetet sätt, mig veterligen...” En annan respondent berättar att ”...arbetet för att utveckla grovmotorisk träning baseras på barnens fysiska aktivitet och för att inläringen i skolan ska förbättras.”

4.2 Pedagogernas fokus på grovmotorik i förskoleklass

Flertalet av de elva respondenterna tycker att det bör vara mer fokus på grovmotoriken och att det borde finnas mer tydliga mål med verksamheten än det är idag. R1 säger att det har mer ”det tänket i huvudet och inget som de gör medvetet”. R2 skulle önska sensomotorisk träning som ett sätt att arbeta med grovmotoriken på ett mer fokuserat sätt att ”...det finns något som heter sensomotorisk träning som ger väldigt bra resultat. Det skulle vara intressant att prova.”

Vidare anser respondenterna att förskoleklasserna under de senaste åren har utvecklats till att bli mer teoretiska, detta för att förbereda barnen för årskurs 1. De upplever också att denna omstrukturering som något negativt för fokuseringen på och utvecklingen av grovmotorik.

De menar att tyngdpunkten beror på läroplanen och ”...då det inte finns någon planering för att stimulera utvecklingen av grovmotoriken finns det inget fokus på detta”.

Respondent 5 påpekar att ”nej, jag tycker barnen rör sig eftersom vi har en bra skolgård som inbjuder till lek, exempelvis skogen”.

De intervjuade pedagogerna uppfattar det som att intresset för sensomotorisk träning har svalnat i kommunen. Det finns skolor som arbetar på ett liknande sätt men inte utifrån en strukturerad metod. Det finns inte heller någon budget eller någon avsatt tid för dessa aktiviteter. Personen i fråga menar ”...att aktiviteter som gymnastik och fri lek prioriteras bort och att fokus istället läggs på teoretiska ämnen.” R 9 berättar att många i kommunen bedömer

att det är viktigt att schemalägga grovmotorik träningen för barnen men att det inte finns något större engagemang.

4.3 Arbetet med att förbättra den grovmotoriska utvecklingen i förskoleklass

Flera av respondenterna nämner att beträffande grovmotorikens utveckling skulle den kunna bli bättre om pedagogerna fick tydliga och uttalade mål för grovmotorikens utveckling. Det skulle bestämmas gemensamt inom kommunen hur pedagogerna ska arbeta med detta. Respondenterna önskar att det borde finnas en mer utförlig läroplan för förskoleklass, som fokuserar mer på grovmotoriken hos de yngre barnen. En av respondenterna önskar en miljöplats där barnen skulle kunna ha en motorikbana eller liknande, ”det skulle vara bra för deras inläring.” Tre av respondenterna har hört talas om sensomotorisk träning och skulle vilja prova på det, men de vet inte vem de ska vända sig till. R11 nämner ”att det är de i kommunen som bör ta upp denna fråga och förstå varför det är så viktigt.” Den ovan nämnda pedagogen skriver vidare att det har med elevernas inläring att göra, och menar att eleverna skulle prestera bättre på de teoretiska lektionerna.

4.4 Sammanfattning av resultat

De svar jag fått av pedagogerna är att flera av respondenterna förlitar sig på skog och närliggande lekplatser. De menar att eleverna får träna på dessa färdigheter på ett bra sätt. Vidare säger flera av dem att de saknar en mer specifik läroplan för denna färdighet, då de arbetar mer utifrån lekar. Jagtoien, Hansen & Annerstedt (2002) beskriver hur olika miljöer också utvecklar dessa färdigheter. Då många av pedagogerna gör utflykter och flera promenader med eleverna för att de ska utsättas för nya miljöer och träna grovmotoriken menar pedagogerna. När jag analyserar resultatet visar det sig att respondenterna har olika upplevelser av behoven och utvecklingen av metoder för barns grovmotorik. Alla respondenter verkar vara överens om att grovmotorisk träning är en viktig del. Däremot skiljer sig åsikterna om vad grovmotorisk träning innebär och hur respektive skola väljer att arbeta med det.

I min andra frågeställning som handlar om pedagogernas arbete med grovmotorik i förskoleklass får jag olika svar och jag påstår att många av pedagogerna inte är överens om att eleverna får tillräckligt med träning i grovmotoriken. Flera av respondenterna anser att elevernas tränar sin grovmotorik tillräckligt när de är utomhus samt utsätts för en annan miljö vid promenader och utelek. Samtidigt menar de två intervjuade respondenterna att de önskar

att pedagogerna kunde lägga ner mer tid och fokus på grovmotoriken än promenader och ute lek. De intervjuade respondenterna föreslår att de vill ha mer praktiska övningar i förskoleklassen än de har idag. Flera av pedagogerna svarar att de förlitar sig på skogen och lekplatsen för att utveckla och träna på barnens grovmotorik och anser att det räcker som träning vilket det gör enligt de olika forskare som tas upp i litteratur genomgången, att grovmotoriken kan tränas inomhus men också utomhus som Jagtoien, Hansen & Annerstedt nämner.

Den tredje och sista frågan handlar om hur pedagogerna skulle kunna förbättra arbetet med grovmotoriken. Några av pedagogerna skulle önska att det fanns mer tid att använda sig av än vad det gör idag. Pedagogerna vill även ha fler uttalade mål och riktlinjer beträffande träningen i grovmotorik. R11 förklarar också vikten med att få träna på grovmotorik på rätt sätt då hen hört talas om sensomotorisk träning och poängterar att få träna på grovmotoriken leder till bättre koncentrationsförmåga och önskar att fler hade detta i åtanke när de planerar sina lektioner. Hen menar att eleverna inte klarar att sitta stilla under teoretiska lektioner en längre tid och behöver få röra sig lite extra. Detta återspeglas tydligt i respondenternas resonemang. Sohlman (2000) nämner att när barn rör på sig och leker så ökar inläringen på de mer teoretiska lektionstillfällena. Elever som utsätts för en stimulerande miljö utvecklar hjärnan bättre. Detta innebär att det finns flera fördelar med att öva upp grovmotoriken, det gynnar inte bara kroppen som verktyg utan påverkar andra delar av hjärnan (a.a.). När det finns kunskap kring och vad grovmotorik är bra för uppfattar jag att pedagogerna bör lägga mer tid på grovmotorik i förskolan och mer schemalagda aktiviteter för att träna.

Vissa av pedagogerna hävdar att det är tillräckligt fokus på barnens utveckling av grovmotoriken i förskoleklass medan andra tycker att ”det är på tok för lite” fokus. Det som är intressant med respondenternas svar är att de skiljer sig från varandra genom att några är nöjda med hur de arbetar med grovmotorik i förskoleklass och flera andra har svarat att de gör precis samma arbete med grovmotorik som pedagogerna ovan har nämnt, men de pedagoger som har svarat samma sak är inte nöjda med sitt arbete. De önskar att de kunde lägga mer tid och fokus än vad de gör idag. Detta utgör en skev bild av vad som är lämpligt för att utveckla grovmotoriken hos barn i förskoleklass. Flera av pedagogerna är alltså nöjda som det är och fortsätter att förlita sig på skog och lekplats, medan flera andra pedagoger arbetar på samma sätt men är inte alls nöjda och vill utveckla arbetet med grovmotorik.

De respondenter som blivit intervjuade har arbetat med sensomotorisk träning och beskriver hur de arbetar med sensomotorisk träning. Detta kan göras genom att t.ex. bygga hinderbanor i en idrottssal med material specifikt anpassade för sensomotorisk träning. En sådan hinderbana kan innehålla ca 15 stationer. De nämnda pedagogerna följer eleven på varje station för att se hur duktig eleven är på att hantera den stationen. För att få en överblick på vad eleven kan, används ett poängsystem (bilaga 4). Om eleven var bra på en station fick hen noll poäng. Eleven fick ett poäng om hen kunde den ganska bra och två poäng om eleven behövde träna mer på just den stationen.

5. Diskussion

Mitt syfte med denna studie är att få en bättre inblick på hur några pedagoger arbetar med grovmotorik och hur detta arbete kan utvecklas i förskoleklass. I studiens inledning redovisas flera argument till varför jag valde att undersöka just detta. Jag menar att utvecklingen och arbetet med grovmotoriken i förskoleklass är en central del i elevens utveckling då det också utvecklar hälsan hos barnen eftersom de koncentrerar sig bättre på exempelvis lektionstid. Detta förklaras även av Jagtoien et al. (2002) som menar att genom träning av grovmotorik utvecklas eleverna och deras koncentrationsförmåga stärks, vilket är en fördel inom skolverksamheten då eleverna fokuserar mer på lektionstiden.

5.1 Metoddiskussion

För att få svar på mina frågeställningar i detta examensarbete har jag använt mig av två olika metoder för att få fram resultatet. Den ena metoden är via strukturerade enkäter, som jag anser var ett bra val för denna typ av studie. Jag fick en bra inblick och ett bredare perspektiv på hur pedagogerna arbetar med grovmotorik i förskoleklass. Den andra metoden jag använde mig av var semistrukturerade intervjuer med två utbildade pedagoger.

Mitt val av att använda mig av enkäter beror också på att det är betydligt billigare att administrera än en intervju. Med det menar Bryman (2013) att det är lättare som respondent att ta sig tid för en enkät med ett fåtal frågor än med en intervju. Det är även enklare för mig att nå fler respondenter geografiskt. Det är alltså ett bra sätt att få ut enkäterna till de respondenter som jag vill nå genom att lämna dessa personligen. Enkäterna lämnades ut till sex olika skolor av mig personligen för att jag skulle få en bra kontakt med pedagogerna på de olika skolorna.

Att använda sig av enkäter som metod kan ha sina nackdelar skriver Bryman. Han säger att det är svårt att samla in tilläggsinformation när jag väl samlat in enkäterna, vid intervju är detta betydligt enklare, vilket jag håller med om. Bryman poängterar att det även är svårt att ha för många frågor vid enkäter. Detta tolkar jag som att respondenterna skall kunna svara på dessa frågor själv och då skall frågorna vara tydliga. Det är även lättare att få bortfall om man har för många frågor och att frågorna är otydliga, vilket jag tror hände i mitt fall. Bortfallet tror jag även kan ha att göra med mitt upplägg av enkäten, som inte ser professionell ut. Detta beror på att jag var för snabb ut med mina enkäter och inte lät någon kontrolläsa den. Jag hade också kunnat dela ut en provenkät för att se hur responsen hade varit.

Förutom enkäter valde jag dessutom att använda mig av intervju som metod för att få en inblick i arbetet med den sensomotoriska träningen, jag får även en djupare inblick i vad sensomotorisk träning är via en intervju än vid enkätfrågor. Under intervjun använde jag mig av en mobiltelefon för att spela in intervjun med respondenterna. Jag valde att spela in intervjun för att få en bättre relation till den jag intervjuar då jag kan lyssna hela tiden på personen ifråga och har bara fokus på respondenten vilket gör att denne känner sig hörd och att dennes svar är viktigt och betydelsefull. Respondenterna fick även se frågorna som skulle ställas under intervjun via ett separat papper. På detta sätt kunde respondenten och jag veta på vilken fråga vi var på under intervjuns gång. Dessa frågor fick respondenterna via mejl en tid innan intervjun skulle genomföras. Genom det här tillvägagångssättet blir respondenten mer förberedd.

De intervjuade respondenterna fick läsa min sammanfattning av intervjun via mejlkontakt några veckor senare, för att det inte skall finnas några missuppfattningar. Jag vill att vi ska förstå varandra rätt och jag kan vid detta tillfälle också ställa följdfrågor som skulle kunna dyka upp under min sammanställning av intervjun. Det negativa med att använda intervjuer är att jag som forskare kan påverkas av respondenterna som person och personens sociala bakgrund, med detta menar Bryman (2013) kan påverka resultatet. Av de metoder som jag använt, intervju samt enkät, uppfattar jag att intervjumetoden är bäst för mig i denna studie, då jag kände mig mer delaktig och kunde ställa följdfrågor till respondenten. Bryman (2013) nämner dessutom att när jag intervjuar får jag som intervjuare en bättre relation till den intervjuade och man kan även få en bredare inblick hur hen är som person. Att få en inblick om hur respondenten är kan även vara negativt menar Bryman (2013). Med detta menar han

att jag som intervjuare kan påverkas mer personligt av respondenten via en intervju än via en enkät. Det här kan leda till att svaren påverkas i min studie och att respondenten svarar på ett visst sätt för att göra mig som intervjuare till (a.a.)

Jag anser i det stora hela att jag fått bra respons på mina frågor. Eftersom jag valde att ställa öppna enkätfrågor till respondenterna var det insamlade materialet svårhanterligt till en början. Om jag hade ställt mer styrda frågor i enkäterna hade det varit enklare att tolka svaren och redovisa detta i ett diagram eller dylikt. Jag borde ha lämnat ut fler enkäter, då jag antagligen hade kunnat få ett bredare och mer tillförlitliga svar, dock fanns inte tid till detta.

5.2 Resultatdiskussion

Utifrån de resultat jag fått fram får jag bilden av att pedagogerna som besvarat enkäterna lägger arbetet med barnens grovmotorik åt sidan. De räknar med att eleverna tränar på detta vid utomhusvistelse. Min tolkning av resultatet är att flera pedagoger inte arbetar på ett medvetet sätt med grovmotoriken. De förlitar sig på leksaker, på naturen och på barnens fantasi när det kommer till grovmotorisk träning. Flera av pedagogerna tror att den grovmotoriska utvecklingen hos barnen sköter sig själv så länge de kan tillhandahålla en plats där detta kan ske, vilket även Joanne Hui-Tzu Wang poängterar men hon lägger även till att det är viktigt att se till att barnen utvecklas individuellt och inte glöms bort.

Pedagogerna måste, istället för att förlita sig på leksaker och utemiljöer, se dessa faktorer som tillgångar anser jag. Utbildningen till fritidspedagog ger en viss kompetens inom grovmotorik och dess utveckling men när jag analyserat vissa av respondenternas svar funderar jag på hur de använder sin utbildning, då de bör ha haft någon typ av utbildning inom ämnet. Resultaten kan också ha att göra med hur man är som person, då vissa av respondenterna kan vara mer aktiva än flera av de andra respondenterna. Dessa kan då se barnens övningar på ett annat sätt eller ur en annan synvinkel är de andra pedagogerna.

Förskolans personal har ofta stora barngrupper som innebär att barnantalet överstiger tio barn per pedagog. Baserat på enkätsvaren arbetar pedagogerna inte med grovmotoriken på ett medvetet sätt. Vidare poängterar flera av pedagogerna att eleverna får denna träning vid utomhusvistelse och att det är ett bra sätt att träna grovmotoriken på. Enligt Gustafsson & Hugoh (1987) kan grovmotoriken tränas genom fri lek utomhus men även inomhus beroende på om det är en lärarledd lek.

Idag erbjuder flera av grundskolorna mer stillasittande aktiviteter såsom bygga med lego, bygga pärlplattor, rita och att klippa olika figurer. Enligt min åsikt är dessa aktiviteter ett enkelt val bland förskolans pedagoger, medan fritidspedagogerna gärna använder sig av utevistelse och flera tillfällen i idrottssalen. Som jag nämnt tidigare lär sig eleverna mycket av utelek. Detta måste vi pedagoger ta vara på, precis som pedagogerna gör, men samtidigt inte förlita oss på fullt ut. Jag sammanfattar det hela med att utifrån de resultat jag fått handlar denna brist på grovmotorisk träning om en personal- och belastningsfråga och inte bara hur man är som person privat. Enligt det resultat jag fått fram i denna studie skapar jag mig en bild av att hur det är på grund av den belastning pedagoger utsätts för idag som leder till att de flesta pedagoger väljer den lugna aktiviteten för eleverna istället för de aktiviteter som är mer fartfyllda,

Jag skulle önska att pedagogerna ser över grovmotoriken tidigt i barnens utveckling, då eleverna tidigt måste få träna och arbeta med sina svårigheter. Det kan bli svårt att ändra och förbättra grovmotoriken ju mer tid det går i barnens utveckling skriver Gustafsson & Hugoh (1987). I det här sammanhanget, och som inte nämnts i resultatdelen, nämner en av de intervjuade (R11) ”att det finns forskning på att alla sinnen samspelar när det gäller att lära sig läsa och skriva”. Detta påstår R11 att det leder till att eleverna kan koncentrera sig bättre och fokusera mer på lektionstid. Vidare tillägger R11 att för att denna utveckling ska fungera bör man som pedagog tänka långsiktigt när det handlar om denna motoriska utveckling. Detta nämner även Sohlman (2000) att det är vetenskapligt bevisat att hjärnan hos barn utvecklas genom en stimulerande miljö med lek och rörelse. Jag anser därför att det är betydelsefullt att eleverna får röra sig på olika sätt och inte bara under idrottslektioner eller under raster. Enligt min tolkning kan detta förbättras genom att ha fler pedagogledda övningar inomhus som riktar in sig på den grovmotoriska utvecklingen hos eleverna.

5.3 Avslutande reflektion och förslag på vidare forskning

Genom att ha utfört den här studien har jag lärt mig vikten av grovmotorisk utveckling och dess betydelse. Jag har även insett att det finns allvarliga brister när det gäller hur fokus kan läggas på barns grovmotoriska utveckling. Förhoppningen efter denna studie är att fler pedagoger och skolchefer ska få upp ögonen för grovmotorisk träning och hur viktigt det är för barnen och deras utveckling. Jag vill också att fler ska undersöka hur vi pedagoger kan

arbeta med sensomotorisk träning i skolorna då detta finns att tillgå i form av utbildning och material men inte används.

Det jag vill understryka efter denna studie är att flera av pedagogerna arbetar med grovmotorik på ett bra sätt, men omedvetet. Jag önskar att pedagogerna kunde arbeta mer medvetet och ta tillvara på allt som finns i skolan. Något som jag anser intressant att studera mer ingående är hur och om brist på grovmotorisk träning visar sig i högre åldrar.

Efter denna studie beträffande några pedagogers arbete med den grovmotoriska utvecklingen hos barn i förskoleklass skulle jag rekommendera att pedagogerna ser över den sensomotoriska träningen och vad de kan göra för barnen. Min tolkning av resultatet är att det inte är ett självklart arbetssätt i skolorna idag att arbeta med sensomotorisk träning. Det finns redan bevisad forskning på att detta sätt att arbeta med grovmotorik är gynnsamt för elevernas utveckling och att eleverna fokuserar bättre på lektionerna.

Min studie har fört forskningen vidare genom att studien fokuserar mer på betydelsen för elevernas behov av att träna på sina grovmotoriska färdigheter. Forskning visar att arbeta med grovmotoriken leder till bättre koncentrationsförmåga hos elever men ändå tar pedagogerna inte detta på allvar, enligt min tolkning av pedagogernas svar. Mitt förslag på att börja arbeta med grovmotorik är att börja med aktiviteter på rasterna som berör elevernas utveckling i grovmotoriken. Detta leder till ett socialt samspel med andra barn och det kan nog göra en skillnad för elevernas utveckling av grovmotorik.

Referenser

- Bryman A. (2013): *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber
- Folkhälsomyndigheten. (2011): *Skolbarns hälsovanor fysisk aktivitet, TV, dator- Ett friskare liv*. Hämtad 2015-05-24
<http://www.folkhalsomyndigheten.se/pagefiles/12635/A2011-06-Skolbarns-halsovanor-fysakt-tv-dator-Ett-friskare-Sverige.pdf>
- Goddard Blythe, S. (2009): Attention, balance, and coordination. *The A.B.C. of learning success*. West Sussex: John Wiley & Sons Ltd.
- Gustafsson, B. & Hugoh, S. (1987): *Full fart i livet- en väg till kunskap*. Mjölby: Cupiditas discendi.
- Huitfeldt, Å., Bergström, M., Tärnklev, C., Huitfeldt, S. & Ågren Å. (1998): *Rörelse och idrott*. Stockholm: Liber.
- Hui-Tzu Wang, J. (2004). A Study on Gross Motor Skills of Preschool Children. *Journal of Research in Childhood Education*. Vol 19. Sid. 32-44.
- Jagtöien, G-L., Hansen, K. & Annerstedt C. (2000): *Motorik, Lek och lärande*. Göteborg: Multicare förlag.
- Karell, K. (2009): Träning för sinnen och reflexer. *Skandinavisk sjukvårdsinformation*. Nr 8. 36-39.
- Karlstads universitet. (2009): *Sensomotorisk träning kan öka koncentrationen*. Hämtad 2014-11-14, <http://www.kau.se/om-universitetet/aktuellt/nyheter/artiklar/7568>
- Lea pedagogik. (2010): *Vestibular/sensomotorisk terapi finns också i Sverige*. Hämtad 2014-12-12, <http://leapedagogik.vpsite.se/>
- Skolverket. (2009): *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet , förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94*. Stockholm: Fritzes.
- Nielsen, H. C. & Vesterdorp, A. (1988): *Fumlare-tumlare og idraet*. Örebro: Motorika.
- Nordlund, A., Rolander, I. & Larsson, L. (2004) : *Lek, idrott och hälsa*. Uppsala: Liber.
- Sohlman, B. (2000): *Möjligheterna finns*. Täby: Sama
- Skolverket (2011): *Läroplan för grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet*. (Ny. rev. utg) Stockholm: Skolverket

Statens folkhälsoinstitut. (2011): *Skolbarns vanor inom fysisk aktivitet, tv-tittande och datoranvändning*. A 2011:06. Östersund: Statens folkhälsoinstitut.

Westendorp, M., Houwen S., Hartman E., & Visscher C. (2011): Are gross motor skills and sports participation related in children with intellectual disabilities?
Research in Developmental Disabilities. Vol. 32, sid. 1147-1153.

World health organisation. (2011) *Physical activity and young people*.
Hämtad 2014-11-10, http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_young_people/en/
(<http://www.who.int/en/>)

Bilaga 1: Enkätfrågor

Namn (valfritt):

Kön:

Utbildning:

Hur länge har du arbetat i förskoleklass?

Hur arbetar ni på er skola med utvecklingen av grovmotorik?

Anser du att det är för lite fokus på barnens grovmotoriska utveckling (ur pedagogisk synvinkel) inom förskoleklass? Om ja, på vilket sätt?

Hur skulle detta kunna förbättras? enligt dig (tänk grund scenario)

Vill ni tillägga något så går det bra att vända på bladet och fortsätta skriva.

Bilaga 2: Följebrev

Hej!

Jag är en student från Lärarprogrammet med inriktning mot fritidshem på Högskolan i Gävle. Jag håller nu på med mitt examensarbete som handlar om grovmotorik i förskoleklass. Syftet med mitt examensarbete är att undersöka om man prioriterar grovmotoriken på ett medvetet sätt eller om det dras in i verksamheten omedvetet. Jag har läst på och sökt för att få en djupare förståelse av detta och jag har delat ut enkäter på flera grundskolor. Nu har det dykt upp ännu en fråga och det är sensomotorisk träning. Två av pedagogerna i förskoleklass har svarat i enkäten att de gärna skulle vilja arbeta med sensomotorisk träning och jag kände inte till denna träning. Därför har jag hört mig för på många ställen och via min gamla praktikplats har jag fått era mejladresser. Jag vill därför intervjua er som har en bredare kunskap i detta ämne.

Intervjun kommer ta cirka en timme per person och det är 14 öppna frågor som jag kommer utgå från på intervjun. Det kan också komma fler frågor beroende på svaren, men vi ska se till att hålla tiden. Jag kommer att spela in intervjun för att lättare kunna få ett bra samtal, har ni invändningar mot detta så tveka inte att kontakta mig.

Jag kommer att förhålla mig till Vetenskapsrådets riktlinjer angående forskning som innefattar människor, vilket innebär att ni får när som helst avbryta intervjun, välja att inte svara på någon fråga och denna intervju är helt frivillig. Era namn kommer inte att finnas med och vara fingerade i min studie. När jag sammanställt intervjun kommer ni få läsa den och gå igenom svaren för att det inte ska bli några missförstånd. Jag kommer att använda dessa svar i forskningssyfte och inget annat. Har du några frågor, vänligen kontakta mig via mejl eller telefon.

Cecilia Berlin

Handledare: Cresantus Biamba

Mejl:

Mejl : Cresantus.Biamba@hig.se

telefon : XXX-XXXXXXX

Bilaga 3: Intervju-frågor

- När började ni att arbeta med sensomotorisk träning?
- Varför startade ni det arbetet med sensomotorisk träning?
- Vad ville ni att detta arbete skulle leda till?
- Varför ville ni att arbeta med sensomotorisk träning? Vi har ju idrott i skolan...
- Vad fick ni för respons efter att ha startat den här träningen?
- Vad använder ni för material under dessa tillfällen?
- Vad fick ni pengarna ifrån?
- Hur lång tid fick eleverna i gymnasalen med detta?
- Vad hade ni för avsatt tid med att förbereda detta?
- Vad tycker ni om den tiden ni hade?
- Var ni inte rädda att eleverna skulle känna sig utpekade, då bara vissa fick komma på denna tid?
- Varför slutade ni med sensomotorisk träning?
- Varför tog ingen annan över?
- Hur bedömer ni eleverna i sensomotorisk träning?

Bilaga 4 : Observationsschema över sensomotorisk träning¹

Namn: _____ Klass: _____

Datum					
1 Balans (Taktilstenar)					
2 Balans (Upp på bänk, hopp ner på dyna)					
3 Rumsuppfattning (Hopp mot boll)					
4 Rumsuppfattning (Boll över bom)					
5 Balans (Bänk)					
6 Öga hand (Boll mot vägg)					
7 Kroppsuppfattning (Jämfotahopp)					
8 Öga hand koordination (Boll i golv)					
7 Balans (Hoppa på ett ben)					
8 Vänster höger hjärnhalva (Sidledshopp över bänk)					
9 Vänster, höger hjärnhalva (Sidledshopp i ringar)					
10 Vänster, höger hjärnhalva (Åla)					
11 Balans (Svinga i ringar)					
12 Kroppsuppfattning (Klättra, sidled, ner på bänk)					
13 Kroppsuppfattning (Rullbräda)					
14 Balans (Svinga i rep)					
15 Rumsuppfattning (Årtpåse i korg)					
Summa					

Mindre svårighet, osäkerhet eller tveksamhet = 1 p

Stor svårighet = 2 p

¹ De intervjuade respondenterna använde sig av detta poängschema för att följa elevernas utveckling i grovmotorisk träning. Detta skedde på sensomotorisk träning som pedagogerna hade i en idrottssal.